

Ympäristöoikeuden perusteet

Kai Kokko

edilex

YMPÄRISTÖOIKEUDEN PERUSTEET

Kai Kokko

Ympäristöoikeuden perusteet

– yleiset opit, sääntely ja ratkaisun teoria

© Edilex Lakitieto Oy ja tekijä
2025

2., uudistettu painos

Kansi: Anu Korpijärvi
Taitto: Aste Helsinki Oy, Tiina Lahdelma
Kannen kuva: Shutterstock.com

Kustantaja: Edilex Lakitieto Oy
lakitieto.edilex.fi

ISBN 978-951-37-9517-7

Anna palautetta kirjasta: toimitus.edilex.kustannus@almamedia.fi

Paino: BoD - Books on Demand, Saksa

ALKUSANAT

Ympäristöoikeuden perusteiden hallinta on tarpeen kaikille, jotka työskentelevät yhteiskunnassa ympäristöasioiden parissa. Käsillä oleva kirja systematisoi ympäristösääntelyä ja kokoaa ympäristöoikeuden yleisiä oppeja. Se tukee ympäristöasioihin liittyvää hallintoa niin yritysten kuin valtion, maakuntien ja kuntien toiminnassa. Kirjasta on hyötyä kansalaisjärjestöissä, asianajossa, tuomioistuimissa ja lainvalmistelussa. Kirjassa konkretisoidaan yleisiä oppeja ja ympäristöoikeudellisen ratkaisun teoriaa oikeuskäytännön esimerkkien avulla.

Kirja on toinen, uudistettu painos vuoden 2017 ensimmäisestä painoksesta. Opiskelijat ovat olleet minulle tärkein inspiraation lähde työstää uudistettu painos. Olen saanut heiltä hyvää palautetta ensimmäisestä kirjasta ja sellaisia arvokkaita kommentteja, jotka ovat auttaneet sisällön kehittämisessä. Kirja sopiikin erinomaisesti yliopistojen ja korkeakoulujen ympäristöoikeuden oppikirjaksi, sillä se antaa opiskelijoille työelämää varten eväitä hallita ympäristöoikeuden yleisiä oppeja yli sektorirajojen ja ratkaista ympäristöoikeudellisia ongelmia.

Kirja sisältää oppikirjoille epätyypillisesti paljon viitteitä. Suomessa kirjoitetaan runsaasti tasokkaita ympäristöoikeuden julkaisuja. Usein ne kuitenkin jäävät tietyille ympäristöoikeuden sektoreille suunnattuina muilla sektoreilla työskentelevien ihmisten vähälle huomiolle. Näin on siitä huolimatta, että ympäristöoikeuden osa-alueet ovat monin tavoin vuorovaikutuksessa keskenään. Kirjan toivotaan auttavan näiden sektorilähteiden löytämisessä ja vahvistavan lukijoiden systeemitason osaamista. Korkeatasoinen ympäristöoikeuden kehittäminen ja soveltaminen edellyttävät kokonaisjärjestelmän ymmärrystä.

Kirjassa tarkastellaan ympäristösääntelyä, joten sen näkökulma ei rajoitu ympäristölainsäädännön kuvaamiseen. Mukana on myös esimerkiksi yritysten itsesääntelyn tarkastelua. Vaikka kirja ei ole lakikommentaari, sen avulla saa silti varsin kattavan kuvan voimassa olevasta ympäristölainsäädännöstä. Kirjassa keskitytään kansalliseen ympäristösääntelyyn samalla säilyttäen yhteys kansainväliseen ja Euroopan unionin oikeuteen. Kirjassa kuvatut yleiset opit tukeutuvat erityisesti pohjoismaiseen oikeuskulttuuriin.

Kirjan ensimmäistä painosta kirjoittaessani oli tukenani monia kollegoita ja jatko-opiskelijoita. Olen edelleen kiitollinen heille. Toisenkin painoksen kirjoitustyössä esimerkiksi Suomen ympäristöoikeustieteen seuran tilaisuudet ja ympäristöoikeuden valtakunnalliset jatkokoulutusseminaarit niissä käytyine keskusteluineen ovat olleet erinäisten inspiraatioiden lähteinä. Vaikka kirjan toinen painos on vaatinut ennen kaikkea allekirjoittaneen runsasta työpanosta, se ei ole kuitenkaan syntynyt tyhjiössä. Kaiken kaikkiaan olen kiitollinen kirjan taustalla olevasta ympäristöoikeuden tutkijoiden hyvähenkisestä ja rakentavasta yhteisöstä. Erityisen kiitoksen ansaitsee erinomaisesta työstä kustannustoimittaja *Anna Saraste*. Lopuksi haluan jälleen kiittää perhettäni tuesta ja kärsivällisyydestä.

Espoossa marraskuussa 2025

Kai T. Kokko

SISÄLLYSLUETTELO

ALKUSANAT	V
LYHENTEET	XIII
1 LUKU	
YMPÄRISTÖOIKEUDEN LÄHTÖKOHDAT	1
1.1 Ympäristöongelmista sääntelyn tarpeeseen ja käsitteeseen	1
1.2 Tieto ja ympäristösääntelyn taustaelementit	5
1.3 Ympäristöoikeuden tiedonintressi	6
1.4 Ympäristöoikeuden ominaispiirteet	10
1.5 Ympäristöoikeuden sääntelyn tavoitteet ja tehtävät.....	13
1.5.1 Tavoitenormeista oikeus-, sosiaali- ja kilpailuvaltion normityypeihin	13
1.5.2 Sääntelyn tehtäviä klassisen oikeusvaltion normityypeissä	15
1.5.3 Sääntelyn tehtäviä sosiaalivaltion normityypeissä	19
1.5.4 Sääntelyn tehtäviä kilpailuvaltion normityypeissä.....	20
1.5.5 Sääntelyn pluralismi ja muita päätelmiä	24
1.6 Ympäristösääntelyn juuret ja ympäristöoikeuden kehittyminen	25
2 LUKU	
YMPÄRISTÖOIKEUDEN SÄÄNTELYTASOT, LÄPÄISEVYYS JA SEKTORIT	33
2.1 Sääntelytasot.....	33
2.1.1 Yleistä sääntelytasoista	33
2.1.2 Kansainvälinen ympäristöoikeus – valtioiden välinen sääntelytaso.....	35
2.1.3 EU:n ympäristöoikeus – unionin ja jäsenvaltioiden välinen sääntelytaso.....	43
2.1.4 Kansallinen oikeus – valtion sääntelytaso.....	51
2.1.5 Kansallinen oikeus – alueellinen ja paikallinen sääntelytaso.....	55
2.1.6 Yhteisöjen itsesääntely.....	59
2.2 Ympäristöoikeuden läpäisevyys.....	61
2.3 Ympäristöoikeuden sektorit ja niiden yhteensovittaminen	63

3 LUKU

YMPÄRISTÖOIKEUDEN AVAINKÄSITTEET	75
3.1 Yleistä.....	75
3.2 Kiinteistönmuodostamisoikeus	76
3.3 Vesi-, rakentamis- ja luonnonvaraoikeus.....	85
3.4 Kiinteistöjen ja vesialueiden omistusoikeus sekä yleis- ja erityisperusteiset käyttövaltuudet.....	97
3.5 Ympäristönsuojelu- ja naapuruusoikeus	109
3.6 Biodiversiteetti-, ilmasto- ja luonnonsuojelu-oikeus	118
3.7 Ympäristöprosessioikeus	127

4 LUKU

YMPÄRISTÖPERUSOIKEUS JA YMPÄRISTÖOIKEUDEN PERIAATTEET	141
4.1 Yleistä	141
4.2 Ympäristöperusoikeuden sisältö ja merkitys	142
4.3 Ympäristöperusoikeuden suhde muihin perusoikeuksiin lain valmistelussa ja soveltamisessa	146
4.4 Oikeusperiaatteet ja ympäristösääntely	155
4.5 Ympäristönsuojeluperiaatteet	160
4.5.1 Lähtökohdat ja rajausta	160
4.5.2 Periaatteiden sisältö, luonne ja asema	162
4.6 Oikeusturva- ja eräät muut muilta oikeudenaloilta tulevat periaatteet ympäristöoikeudessa	192

5 LUKU

YMPÄRISTÖOIKEUDEN PROSESSIT – YMPÄRISTÖTIETO JA OSALLISTUMINEN	211
5.1 Lähtökohdat.....	211
5.2 Ympäristötiedon saatavuus	214
5.3 Ympäristövaikutusten arviointimenettely.....	218
5.4 Viranomaistoimintaa ohjaavat suunnitteluprosessit	225
5.5 Varsinaiset hallintomenettelyt	234
5.5.1 Yleistä	234
5.5.2 Ympäristölupamenettely	235
5.5.3 Kaavoitusmenettely	241
5.5.4 Lunastuslupamenettely.....	248
5.6 Toimitusmenettelyt.....	250
5.6.1 Lunastustoimitus	250
5.6.2 Muut kiinteistötoimitukset.....	254
5.7 Jälkikäteiset oikeussuojamenettelyt.....	258
5.7.1 Erityinen vireillepano-oikeus.....	258
5.7.2 Oikaisuvaatimus ja -kehoitus.....	261
5.7.3 Muutoksenhaku ja hallintolainkäyttö – erityisesti yhteisön valitusoikeus.....	264
5.7.4 Siviiliprosessi ympäristöoikeudessa – erityisesti ympäristövastuu, oikeudenkäyntikulut ja asianosaisen pääsy oikeuteen	271

5.7.5	Rikosprosessi ympäristöoikeudessa – erityisesti syyksiluettavuudesta sekä asianomistajan oikeusturvasta ja mahdollisuuksista osallistua	277
5.7.6	Eurooppalainen ympäristöoikeus, kantelu komissiolle ja ennakkoratkaisupyyntö EU-tuomioistuimelle.....	283
5.8	Kokoavia havaintoja.....	289

6 LUKU

YMPÄRISTÖOIKEUS SÄÄNTELYN VÄLINEENÄ.....		293
6.1	Sääntelystrategiat	293
6.2	Sääntelyjärjestelmät.....	299
6.3	Sääntelijä ja sääntelyn keinot	302
6.3.1	Ohjauskeinoista sääntelykeinoihin	302
6.3.2	Sääntelykeinojen mallintaminen.....	305
6.3.2.1	Malli 1, informaatioon perustuva, taloudellinen ja oikeudellinen ohjaus	305
6.3.2.2	Malli 2, oikeudelliset ohjausmekanismit.....	310
6.3.2.3	Malli 3, sääntelykeinopyramidi.....	312
6.3.2.4	Malli 4, ympäristövastuun sääntelykeinot.....	315
6.4	Säänneltävät tahot.....	318
6.5	Sääntelyn taktiikat ja tekniikat.....	322
6.6	Sääntelyn täytäntöönpano	326
6.7	Sääntelyn vaikuttavuus.....	331

7 LUKU

SÄÄNTELYKEINOT JA STANDARDIT		339
7.1	Lähtökohdat	339
7.2	Julkisoikeudelliset sääntelykeinot	341
7.2.1	Yleistä.....	341
7.2.2	Yleiskiellot	342
7.2.2.1	Yleiskiellojen sisältö ja suhde erityiskielloihin.....	342
7.2.2.2	Yleiskiellojen arviointi sääntelykeinona	344
7.2.3	Yleiskielloihin liittyvät vastuut ja velvollisuudet	347
7.2.3.1	Vastuun syntyminen ja puhdistamis-, siivoamis- ja poistamisvelvollisuudet.....	347
7.2.3.2	Yleiskielloihin liittyvien velvollisuuksien arviointi sääntelykeinona	351
7.2.4	Toiminnanharjoittajan yleiset velvollisuudet	352
7.2.4.1	Toiminnanharjoittajan käsite ja yleisten velvollisuuksien sisältö.....	352
7.2.4.2	Toiminnanharjoittajan yleisten velvollisuuksien arviointi sääntelykeinona.....	357
7.2.5	Ympäristövahinkojen korjaamisvastuu	359
7.2.5.1	Korjaamisvastuun sisältö ja toteuttaminen.....	359
7.2.5.2	Ympäristövahinkojen korjaamisvastuun arviointi sääntelykeinona	363

7.2.6	Ympäristövaikutusten arviointi	365
7.2.6.1	Ympäristövaikutusten arvioinnin tarkoitus ja tasot	365
7.2.6.2	Ympäristövaikutusten arviointien merkitys sääntelykeinona	369
7.2.7	Kaavoitus	370
7.2.7.1	Kaavat osana alueiden käytön suunnittelujärjestelmää	370
7.2.7.2	Kaavoituksen arviointi sääntelykeinona	373
7.2.8	Ympäristölliset luvat	375
7.2.8.1	Lupien pääpiirteet	375
7.2.8.2	Ympäristöluvan tarve ja myöntämisedellytykset	376
7.2.8.3	Rakentamis- ja poikkeamislupien tarve ja myöntämisedellytykset	382
7.2.8.4	Ympäristöllisten lupien arviointi sääntelykeinona	386
7.2.9	Ilmoitukset	388
7.2.9.1	Ilmoitusten pääpiirteet suhteessa lupaan	388
7.2.9.2	Metsänkäyttöilmoituksen tekeminen ja huomioon ottaminen	389
7.2.9.3	Ilmoitusten arviointi sääntelykeinona	392
7.2.10	Ympäristötuet	394
7.2.10.1	Tukien pääpiirteet	394
7.2.10.2	Metsätalouden ympäristötuen myöntämisedellytykset	394
7.2.10.3	Ympäristötukien arviointi sääntelykeinona	396
7.2.11	Ympäristöverot	397
7.2.11.1	Ympäristöverojen pääpiirteet ja ajoneuvojen verottaminen	397
7.2.11.2	Ympäristöverotuksen arviointi sääntelykeinona	399
7.2.12	Päästökauppa	401
7.2.12.1	Päästökaupan pääpiirteet markkinaperusteisena sääntelykeinona	401
7.2.12.2	Päästökaupan arviointi sääntelykeinona	404
7.2.13	Arvokkaiden kohteiden suojelu	407
7.2.13.1	Kohdesuojelun pääpiirteet	407
7.2.13.2	Kohdesuojelun arviointi sääntelykeinona	409
7.2.14	Eräät hallinnollisen jälkivalvonnan toteutuskeinot	410
7.2.14.1	Kehotukset, varoitukset, hallintopakko ja seuraamukset	410
7.2.14.2	Jälkivalvonnan keinojen arviointi sääntelykeinoryhmänä	414
7.3	Yksityisoikeudelliset sääntelykeinot	415
7.3.1	Ympäristövahingonkorvaus	415
7.3.1.1	Ympäristövahingonkorvauksen pääpiirteet	415
7.3.1.2	Ympäristövahingonkorvauksen arviointi sääntelykeinona	420

7.3.2	Ympäristösopimukset	421
7.3.2.1	Sopiminen, environmental due diligence ja siviilioikeudelliset sanktiot.....	421
7.3.2.2	Ympäristösopimusten arviointi sääntelykeinona..	423
7.4	Rikosoikeudelliset sääntelykeinot	425
7.4.1	Rikokset ja rangaistavuus	425
7.4.2	Rangaistuksista seuraamuksiin	425
7.4.2.1	Ympäristörikosten seuraamukset pääpiirteittäin	425
7.4.2.2	Ympäristörikosten rangaistusten ja seuraamusten arviointi sääntelykeinona.....	427
7.5	Yhteisöjen itsesääntely	428
7.5.1	Ympäristöauditointi ja sertifiointi.....	428
7.5.1.1	Ympäristöjärjestelmien pääpiirteet ja yhteys sertifikaatteihin	428
7.5.1.2	Ympäristöauditointi ja siihen liittyvä sertifiointi itsesääntelykeinona	430
7.5.2	Sosiaalinen toimilupa	432
7.5.2.1	Toiminnan hyväksyttävyyden ansaitseminen eli sosiaalinen toimilupa pääpiirteittäin.....	432
7.5.2.2	Sosiaalinen toimilupa itsesääntelykeinona	434
7.6	Standardit.....	436
7.6.1	Standardien monimuotoisuus.....	436
7.6.2	Ympäristönsuojelustandardit.....	440
7.7	Kokoavia havaintoja	447

8 LUKU

YMPÄRISTÖOIKEUDELLINEN RATKAISU

8.1	Johdanto.....	453
8.1.1	Tilannesidonnaisuus ja intressien yhteensovittaminen	453
8.1.2	Laki, oikeus ja järjestelmät ympäristöoikeuden kontekstissa	454
8.1.3	Lakikieli, merkitys ja logiikka.....	459
8.1.3.1	Kielestä loogiseen päättelyyn.....	459
8.1.3.2	Syllogistinen logiikka.....	460
8.1.3.3	Lause- ja predikaattilogiikka.....	462
8.1.3.4	Deonttinen ja dialoginen logiikka	463
8.1.4	Moraali- ja ympäristöfilosofia.....	464
8.2	Ympäristöoikeuden oikeuslähdeoppi.....	467
8.2.1	Oikeuskäytännöstä tunnistettavat ratkaisun elementit	467
8.2.2	Oikeuslähteet ja ristiriitojen ratkaisu	475
8.2.2.1	Vahvasti velvoittavat oikeuslähteet	475
8.2.2.2	Heikosti velvoittavat oikeuslähteet	478
8.2.2.3	Sallitut oikeuslähteet	480
8.2.3	Siirtymä oikeuslähteistä ratkaisun teoriaan	481
8.3	Oikeudellisen tulkinnan ja argumentaation muodot ja opit	482
8.3.1	Joustavien normien sanamuodosta lähtevä tulkinta.....	482
8.3.2	EU-oikeuden, erityisesti ympäristödirektiivin, suora ja tulkintavaikutus	484

8.3.3	Tavoitteellinen ja systeeminen tulkinta sekä hermeneuttinen argumentointi	488
8.3.4	Faktojen tunnistaminen ja muotoaminen	501
8.4	Ratkaisun hyväksyttävyyys ja perusteleminen	505
8.4.1	Ratkaisun hyväksyttävyyys	505
8.4.2	Ratkaisun perusteleminen	507
 9 LUKU		
LOPUKSI		513
 LÄHDELUETTELO		517
	Kirjallisuus.....	517
	Virallisaineisto	538
	Valtiopäiväasiakirjat	538
	Muu virallisaineisto	542
	Muut lähteet	546
 OIKEUSTAPAUSHAKEMISTO.....		549
 ASIAHAKEMISTO		555

LYHENTEET

AKL	alueidenkäyttölaki (132/1999)
AutoVL	autoverolaki (777/2020)
CLP-asetus	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1272/2008 aineiden ja seosten luokituksesta, merkin- nöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta
GTL	geenitekniikkalaki (377/1995)
EHaLunL	laki eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta (768/2004)
EHL	laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023)
EMAS-asetus	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1221/2009 organisaatioiden vapaaehtoisesta osallistu- misesta yhteisön ympäristöasioiden hallinta- ja auditoin- tijärjestelmään (EMAS-järjestelmä) ja asetuksen (EY) N:o 761/2001 ja komission päätösten 2001/681/EY ja 2006/193/EY kumoamisesta 25.11.2009
EMASL	laki vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hal- linta- ja auditointijärjestelmään (121/2011)
ErämaaL	erämaalaki (62/1991)
EU:n standardointiasetus	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1025/2012 eurooppalaisesta standardoinnista, neuvoston direktiivien 89/686/ETY ja 93/15/ETY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/9/EY, 94/25/EY, 95/16/EY, 97/23/EY, 98/34/EY, 2004/22/EY, 2007/23/ EY, 2009/23/EY ja 2009/105/EY muuttamisesta ja neu- voston päätöksen 87/95/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 1673/2006/EY kumoamisesta
eurooppalainen ilmastolaki	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1119 puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliu- den saavuttamiseksi sekä asetusten (EY) N:o 401/2009 ja (EU) 2018/1999 muuttamisesta
EUTI	Euroopan unionin tuomioistuin

EV	eduskunnan vastaus
EYTI	Euroopan yhteisöjen tuomioistuin
HE	hallituksen esitys
HL	hallintolaki (434/2003)
HLL	hallintolainkäyttölaki (586/1996, kumottu)
HOL	laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019)
IlmanlaatuA	valtionneuvoston asetus ilmanlaadusta (79/2017)
Ilmastol	ilmastolaki (423/2022)
Ilmastopimus	ilmastonmuutosta koskeva Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimus (SopS 61/1994)
Itämerisopimus	vuoden 1992 Itämeren alueen merellisen ympäristön suoje- lua koskeva yleissopimus (SopS 2/2000)
JulkisuusL, julkisuuslaki	laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999)
jätedirektiivi	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/98/EY jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta
JäteL	jätelaki (646/2011)
KaivosL	kaivoslaki (621/2011)
KalL	kalastuslaki (379/2025)
KemikaaliL	kemikaalilaki (599/2013)
KemikaaliturvL	laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn tur- vallisuudesta (390/2005)
KHO	korkein hallinto-oikeus
KKO	korkein oikeus
KMA	kiinteistönmuodostamisasetus (1189/1996)
KML	kiinteistönmuodostamislaki (554/1995)
KRL	kiinteistörekisterilaki (392/1985)
KuntaL	kuntalaki (410/2015)
L	laki
LaVL	lakivaliokunnan lausunto
linkkidirektiivi	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/101/EY kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta yhteisössä annetun direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta Kioton pöytäkirjan hankemekanismien osalta
lintudirektiivi	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY luonnonvaraisten lintujen suojelusta
LSL	luonnonsuojelulaki (9/2023)
LunL	laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuk- sesta (603/1977)
luonnon ennallistamisasetus	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1991 luonnon ennallistamisesta ja asetuksen (EU) 2022/869 muuttamisesta

luontodirektiivi	neuvoston direktiivi 92/43/ETY luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta
MaastoliikenneL	maastoliikennelaki (1710/1995)
MAL	maa-aineslaki (555/1981)
MerensuojeluL	merensuojelulaki (1415/1994)
metsäkatoasetus	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/1115 tiettyjen metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen liittyvien hyödykkeiden ja tuotteiden asettamisesta saataville unionin markkinoilla ja viennistä unionista sekä asetuksen (EU) N:o 995/2010 kumoamisesta
MetsäL	metsälaki (1093/1996)
MetsästysL	metsästyslaki (1068/2004)
MK	maakaari (540/1995)
MMKL	laki metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä (71/2023)
MRA	maankäyttö- ja rakennusasetus (895/1999)
MRL	maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999, nyk. alueidenkäytölaki)
MTTL	laki tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta (1334/2022)
MVL	maanvuokralaki (258/1966)
NaapL	laki eräistä naapuruussuhteista (26/1920)
OK	oikeudenkäymiskaari (4/1734)
osallistumisoikeusdirektiivi	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/35/EY yleisön osallistumisesta tiettyjen ympäristöä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien laatimiseen sekä neuvoston direktiivien 85/337/ETY ja 96/61/EY muuttamisesta yleisön osallistumisen sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeuden osalta
PeL	Suomen perustuslaki (731/1999)
PeVL	perustuslakivaliokunnan lausunto
PIMA-asetus	valtionneuvoston asetus maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista (214/2007)
PKL	päästökauppalaki (1270/2023)
päästökauppadirektiivi	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/87/EY kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta yhteisössä ja neuvoston direktiivin 96/61/EY muuttamisesta
RakL	rakentamislaki (751/2023)
RakSL	laki rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010)

REACH-asetus	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006 kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta
RL	rikoslaki (39/1889)
SEU	sopimus Euroopan unionista
SEUT	sopimus Euroopan unionin toiminnasta
SOVAA	valtionneuvoston asetus viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (347/2005)
SOVA-direktiivi	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/42/EY tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista
SOVAL	laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (200/2005)
TaVM	talousvaliokunnan mietintö
teollisuuspäästädirektiivi	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/75/EU teollisuuden ja karjankasvatuksen päästöistä
TSL	terveydensuojelulaki (763/1994)
VahKorvL	vahingonkorvauslaki (412/1974)
VAL	valtionavustuslaki (688/2001)
vesipuitedirektiivi	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/60/EY yhteisön vesipolitiikan puitteista
VHJL	laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004)
vieraslajiasetus	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 11432/2014 haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen ennalta ehkäisemisestä ja hallinnasta
VL	vesilaki (587/2011)
VLSL	luonnonsuojelulaki (1096/1996, kumottu)
vp	valtiopäivät
VYSL	ympäristönsuojelulaki (86/2000, kumottu)
Välräjal	sisältävä määräyksiä välräjalasta vedessä annettu laki (23.7.1902)
Ydinenergial	ydinenergialaki (990/1987)
YKLL	laki eräiden asioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa (823/2025)
Ykstiel	yksityistielaki (560/2018)

Ympäristöoikeuden avulla voidaan monin tavoin edistää kestävää kehitystä yhteiskunnassa. Ympäristöoikeus ei kuitenkaan ole vain ympäristönsuojelua, vaan sen avulla yhteensovitetään erilaisia yleisiä ja yksityisiä intressejä. Erilaisten tehtäviensä vuoksi ympäristöoikeuden sääntelyala on hyvin laaja, ja alan sääntelyä hallitakseen on tarpeen ymmärtää perusteet ympäristöoikeuden yleisistä opeista ja ratkaisutoiminnasta.

Yleisten oppien perusteina kirjassa avataan tarkemmin avainkäsitteitä, perusoikeuksia, ohjausperiaatteita, sääntelykeinoja ja standardeja. Kirjan toiseen, uudistettuun painokseen on päivitetty aiheen kannalta relevantit lainsäädäntömuutokset sekä uusien oikeuskäytäntö.

Teos on tarkoitettu oppikirjaksi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen ympäristöoikeuden opintoihin. Teos soveltuu runsaiden lähteiden vuoksi käsikirjaksi juristien, virkamiesten ja heitä laajemmankin lukijakunnan tarpeisiin.

Kai Kokko työskentelee ympäristöoikeuden professorina Helsingin yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa.